

HANDBOK FÖR LÄRARE

Rekommendationer för att undervisa om människor på flykt och använda UNHCR:s undervisningsmaterial på låg-, mellan- och högstadiet.

Allt undervisningsmaterial finns att hitta på
<https://www.unhcr.org/neu/se/undervisning-om-flyktingar>

INTRODUKTION

Tack för att du laddat ner UNHCR:s handbok för lärare om undervisning om flyktingar. Handboken innehåller idéer och pedagogiska tillvägagångssätt för att undervisa om människor på flykt och att använda undervisningsmaterialet inom olika ämnen och kontexter.

Handboken innehåller skäl till att undervisa om flyktingar och att bygga upp elevernas förståelse av temat. Du kommer att kunna läsa om svårigheter som du kanske kommer att möta när du undervisar elever med flyktingbakgrund, särskilt om de fortfarande befinner sig i en fas där de håller på att vänja sig vid en ny miljö efter att ha varit på flykt. Det kan verka som två olika utmaningar att undervisa *om* och *för* flyktingar men det kan även ses som två sidor av samma mynt.

Elever med flyktingbakgrund som kommer nya till en klass med lärare och klasskamrater som förstår var de kommer ifrån, varför de tvingades fly och hur de kom till ett nytt land kommer att uppleva att de är i en mer konstruktiv och förstående inlärningsmiljö än de som kommer till ett samhälle där de exkluderas. Lärare och elever som välkomnar flyktingar i klassrummet kommer att dra nytta av en större förståelse av några av världens tuffaste utmaningar, inklusive krig och flykt.

Utbildning är en mänsklig rättighet och en grundläggande rättighet för flyktingar i deras värdländer. Det utgör också en bas som flyktingbarn och deras familjer kan återbygga sina liv utifrån.

Vi hoppas att detta pedagogiska tillvägagångssätt som bygger på att undervisa både *om* flyktingar och undervisa tillsammans *med* flyktingar kommer att vara till nytta för både elever med flyktingbakgrund och de lärare och elever som välkomnar dem.

Teaching About Refugees

Vilka är vi?

[UNHCR, FN:s flyktingorgan](#), är en global organisation som räddar liv, skyddar rättigheter och bidrar till en bättre framtid för människor som tvingats fly på grund av krig och förföljelse.

Vi leder internationellt arbete för att skydda flyktingar, grupper som tvingats på flykt och statslösa personer.

Vi finns på plats med nödhjälp, bidrar till att försvara mänskliga rättigheter och skapar lösningar som möjliggör för människor att hitta en säker plats där de kan bygga en bättre framtid. Vi jobbar också för att statslösa personer ska få tillgång till medborgarskap.

Vi arbetar i mer än 130 länder där vi genom vår expertis kan skydda och ge stöd åt miljontals människor.

Hur du använder handboken

ONLINE

Handboken är en interaktiv PDF. Du kan öppna och läsa dokumentet på din dator och klicka på länkarna i handboken för att direkt komma till [undervisningsmaterialet på UNHCR:s webbsida](#). Detta är ett enkelt sätt att navigera mellan handboken och webbsidan.

I TRYCK

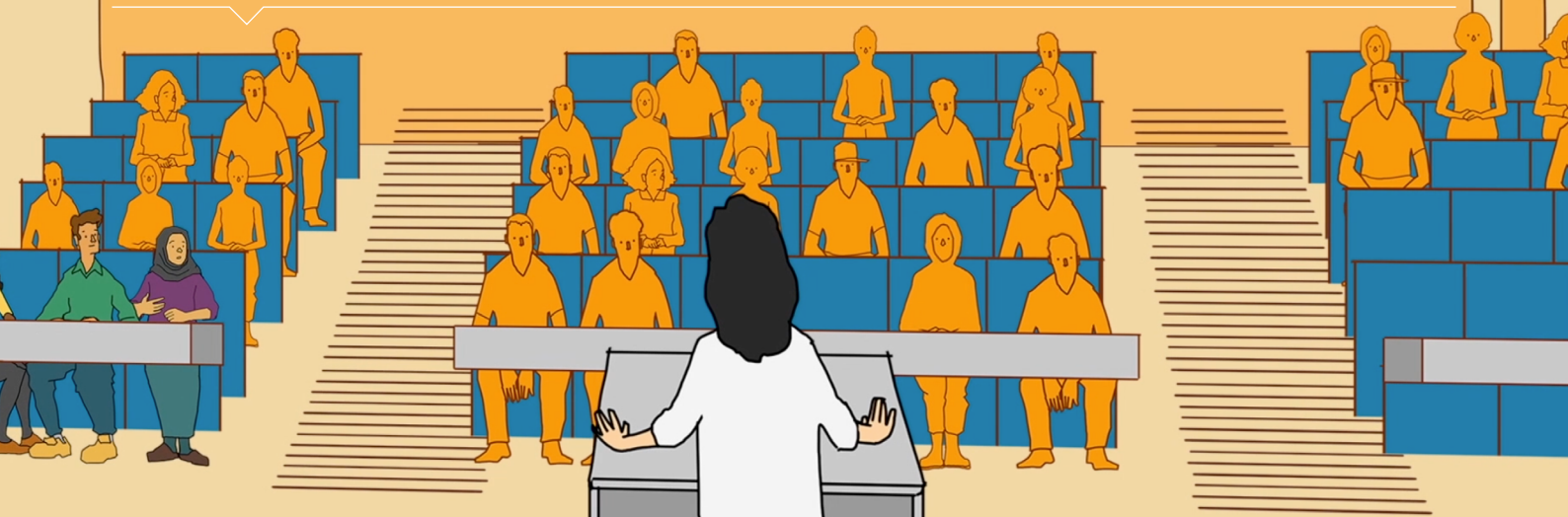
Om du inte har en dator, surfplatta eller mobil att läsa handboken på kan du skriva ut dokumentet, läsa igenom det och använda de tillvägagångssätt som föreslås i lektionsplaneringen. När du har tillgång till internet kan du hitta undervisningsmaterialet eller be någon att ladda ner det åt dig.

Tänk på miljön när du skriver ut, och skriv bara ut handboken om du behöver en fysisk kopia.

Teaching
About
Refugees

UNHCR:s undervisningsmaterial finns att hitta på <https://www.unhcr.org/neu/se/undervisning-om-flyktingar>

Tillvägagångssätt #1

VARFÖR UNDERVISA OM FLYKTINGAR?

Antalet människor som tvingats fly på grund av krig, våld eller förföljelse är det högsta antalet sedan slutet på andra världskriget. Vissa länder har drabbats av krig, konflikt och våld i flera år och, i vissa fall, flera decennier. Nya konflikter har blossat upp och tvingar allt fler att fly. För varje år som går ökar antalet människor som tvingats fly.

På nätet och sociala medier är det fullt med information och åsikter om flyktingar, och invandring är ofta i fokus i media. Tyvärr finns det mycket missvisande, gammal och felaktig information. Att förstå migration och flykt och dess komplexitet i denna kontext har blivit allt svårare för elever, lärare och föräldrar. I värsta fall leder dålig information till misinformation och stärker fördomar.

Lärare och skolor spelar en viktig roll i att se till att barn och ungdomar får tillgång till kunskap för att kunna förstå temat.

De kan undervisa ungdomar i att skilja mellan fakta och åsikter. I en skolmiljö kan det bidra till en bättre förståelse mellan elever som tvingats fly och lokalsamhället, vilket kan bidra till en inkluderande miljö som underlättar för mångfald och lärande.

Tillvägagångssätt #2

VARFÖR UNDERVISA MED FLYKTINGAR?

Flyktingar och asylsökande upplever ofta ett flertal utmaningar när de börjar skolan i ett nytt land. De måste lära sig ett nytt språk, anpassa sig till en ny kultur, ett annat skolsystem och en ny vardag. De måste ofta komma ikapp i sin utbildning eftersom de kan ha missat utbildning när de varit på flykt. Dessa utmaningar kommer ofta tillsammans med fler svårigheter, som eventuell stress och trauma till följd av resan till säkerhet och ekonomiska svårigheter hemma.

För de flesta barn som är flyktingar, asylsökande eller statslösa är en av de viktigaste sakerna de kan göra för att återupprätta ett vanligt liv efter att ha varit på flykt just att gå i skolan.

Skolan bidrar med en säker plats. Den ger en struktur i vardagen. Den låter barn lära känna andra barn. Framförallt ger den barn möjligheten att få den kunskap och de färdigheter som gör det möjligt för dem att leva tillfredsställande och produktiva liv.

Lärare, skolpersonal, elever från lokalsamhället, föräldrar och andra kan alla bidra till denna akademiska resa. Det är därför viktigt att lärare och annan skolpersonal har en grundläggande förståelse av flyktingars situation och att de är medvetna om de utmaningar som flyktingar kan möta. Detta är viktigt för att skapa en mer inkluderande och konstruktiv inlärningsmiljö.

Bygg upp din kunskap om flyktingar

Vi rekommenderar att du undervisar om och för flyktingar **steg för steg**. Börja med att bygga upp din egna "kunskapspyramid" och bekanta dig väl med de grundläggande koncepten innan du går vidare till fakta och information om mer avancerade teman.

Läs igenom handboken och följ varje steg som föreslås. När du börjar sätta ihop lektionsplaneringen och undervisar kan du hålla de grundläggande koncepten (i textrutorna) i åtanke.

STEG 1 - ORD SPELAR ROLL

Flyktingar, asyl och migration är komplexa teman, men de kan enkelt förstås om eleverna behärskar de grundläggande begrepp som används för att prata om människor på flykt och människor som migrerar.

Det är nödvändigt att du förstår dessa **fyra kategorier**. De är "block" som du tidigt kommer att behöva lära ut till eleverna.

Ett enkelt och pedagogiskt sätt att förstå de olika kategorierna av människor som migrerar eller flyr är att alltid ha dessa tre centrala frågor i åtanke

1. Vart har personerna tagit sig?

Är de fortfarande inom det egna landet eller är de i ett annat land?

2. Varför har de tagit sig dit?

Behövde de fly för att de var i fara och inte hade något annat val?

3. Vilka rättigheter har personerna som har flyttat/flytt?

Vad står det i nationella och internationella lagar och regelverk? Kan de skickas tillbaka till hemlandet? Har de rätt att arbeta och till utbildning?

Genom att använda dessa frågor som riktlinje kan vi finna svar för var och en av kategorierna som betecknar människor som flyttat eller tvingats fly.

FLYKTINGAR

VAR?

Flyktingar är per definition **utanför det egna hemlandet**. De har korsat minst en internationell gräns.

VARFÖR?

Flyktingar har flytt till följd av **fara** på grund av krig, våld eller förföljelse. Flyktingar har tvingats på flykt. Det betyder att de inte haft något val, och att de annars fortsatt hade riskerats att utsättas för fara.

RÄTTIGHETER?

Enligt internationell rätt kan flyktingar **inte skickas tillbaka** till ursprungslandet om de riskerar att utsättas för krig, våld eller förföljelse. De har rätt att stanna i värdlandet. De har även rätt att arbeta i värdlandet och till sjukvård, utbildning och boende såväl som fundamentala rättigheter som yttrandefrihet och religionsfrihet.

MIGRANTER

VAR?

Migranter är per definition **utanför det egna hemlandet**. De har korsat minst en internationell gräns. Migranter kan enbart befinna sig utanför det egna landet, likt flyktingar.

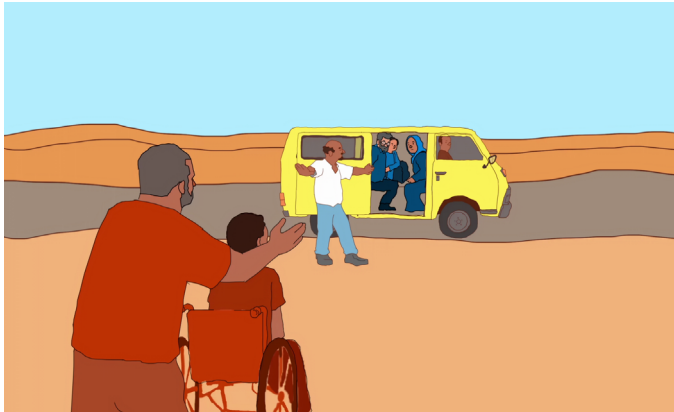
VARFÖR?

Migranter har flyttat av **andra skäl än krig, våld eller förföljelse**. På det sättet skiljer sig deras situation fundamentalt från flyktingars situation. Migranter kan i princip återvända till sitt hemland utan att utsättas för omedelbar fara. Däremot kan det finnas goda skäl för att lämna. Vissa migranter flyttar för att kunna jobba lagligt i ett annat land, för att de vill återförenas med familj eller få en utbildning. Fattigdom, naturkatastrofer eller matbrist kan också vara skäl till att människor migrerar.

RÄTTIGHETER?

De flesta stater och vissa regionala organisationer reglerar hur och var migranter kan ta sig genom deras egna **migrationslagstiftning**. Vissa länder erbjuder till exempel möjligheter för personer att lagligt invandra till landet för att arbeta eller studera eller för familjemedlemmar att kunna mötas i ett annat land. Dessa regelverk är särskilda från de internationella lagar som skyddar flyktingar.

INTERNFLYKTINGAR

VAR?

Internflyktingar befinner sig per definition **inom det egna landets gränser**. De kan ha flytt från en del av landet till en annan men de har inte korsat en internationell gräns.

VARFÖR?

Internflyktingar har flytt sina hem **på grund av fara** till följd av krig, våld eller förföljelse. Likt flyktingar betyder detta att de inte haft något val annat än att lämna, och att de annars hade fortsatt riskera att utsättas för fara. Till skillnad från flyktingar har de flytt till en annan del av hemlandet i deras sökan efter säkerhet.

RÄTTIGHETER?

Internflyktingar befinner sig inom det egna landet och är därför kvar under de **lagar och skydd som gäller i landet**, även om det är den egna staten som är orsaken till att de tvingats fly. Detta kan bland annat vara fallet där staten förföljer vissa grupper i landet.

Internflyktingar flyr ofta till områden som är svåra för organisationer som UNHCR att nå med humanitär nödhjälp. Till följd av detta är internflyktingar bland de mest utsatta i världen.

Några ord om begreppet "förföljelse"

Förföljelse kan se ut på många sätt och kan få människor i alla åldrar att tvingas fly.

Enligt Flyktingkonventionen anses en person vara en flykting om hen har en "välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning, och som befinner sig utanför det land, vari han är medborgare och som på grund av tidigare nämnd fruktan inte kan eller vill återvända till det landet."

Några exempel på förföljelse i denna kontext är att personer kan riskera att fängslas, bli illa behandlade, skadas eller ännu värre på grund av deras ras, religion, nationalitet, eller tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk uppfattning. När detta är fallet och personen i fråga har korsat minst en internationell gräns är personen en flykting enligt kriterierna i Flyktingkonventionen.

ASYLSÖKANDE

VAR?

Asylsökande befinner sig per definition **utanför det egna landet**. De har korsat minst en internationell gräns. Asylsökande kan alltså enbart befinna sig utanför det egna landets gränser, likt flyktingar och migranter.

VARFÖR?

Asylsökande söker asyl i ett annat land. Det innebär att **vi inte än vet om de är flyktingar** eller om de faller under en annan kategori. Att söka asyl i ett annat land innebär att man ber ett annat land om internationellt skydd från faror som krig, våld och förföljelse.

Typiskt sett innebär detta att en asylsökande ansöker om att bli erkänd som flykting på grund av att de är 1. Utanför det egna landet, 2. Har flytt till grund av fara (krig, våld, konflikt), 3. De skulle riskera att utsättas för fara om de skickades tillbaka till hemlandet. Se definitionen av flykting.

RÄTTIGHETER?

Att söka asyl i ett annat land är en **mänsklig rättighet**. De flesta länder i världen har en asylprocess på plats för att bedöma om personer som kommer från andra länder och påstår sig vara i fara kan erkännas som flyktingar.

Detta innebär ofta att de granskar dokument och annan information från den asylsökande för att bedöma om den asylsökandes fall är trovärdigt. I många fall blir asylsökande också intervjuade för att beslutsfattare ska kunna bedöma om de har en "välgrundad fruktan för förföljelse" och skulle utsättas för fara om de återvände till hemlandet.

Några ord om begreppet "internationellt skydd"

När man börjar söka efter dokument om flyktingar och asyl hittar man ofta den juridiska termen "internationellt skydd". Denna term kommer från internationell lagstiftning. Skydd i detta fall betyder att människor som flyr från fara i hemlandet kan stanna i säkerhet och åtnjuta mänskliga rättigheter i ett annat land och att de inte kan skickas tillbaka till hemlandet om de där skulle utsättas för fara. Håll denna princip i åtanke när du läser termen "internationellt skydd"

FLYKTINGARS RÄTTIGHETER

Flyktingar skyddas genom internationell lagstiftning. [Flyktingkonventionen från 1951 och dess tilläggsprotokol från 1967](#) är de grundläggande juridiska dokument som det internationella systemet för skydd av flyktingar härstammar från.

149 stater har skrivit på konventionen, tilläggsprotokollet eller båda. Dessa internationella juridiska dokument definierar termen "flykting" och förklarar flyktingars rättigheter och staters skyldigheter att skydda flyktingar.

Kom ihåg att flyktingar är 1. Utanför det egna landet, 2. Har flytt på grund av fara (krig, våld, förföljelse), 3. Skulle utsättas för fara om de återvände till hemlandet.

Den grundläggande principen i Flyktingkonventionen är non-refoulement:

Flyktingar kan inte skickas tillbaka till ett land där de riskerar att utsättas för allvarliga kränkningar av sina mänskliga rättigheter.

Därutöver ger konventionen flyktingar sociala och ekonomiska rättigheter, som rätten att arbeta i värdlandet, rätt till hälsa, utbildning och boende. De har också grundläggande rättigheter som yttrandefrihet och religionsfrihet.

Ord spelar roll: onlineresurser

För att lära er mer om grundläggande terminologi, kolla på de korta animerade filmerna som förklarar de olika kategorierna.

<https://www.unhcr.org/neu/se/undervisning-om-flyktingar>

Ord spelar roll - tabell

	flyktingar	migranter	asylsökande	internflyktingar
VAR?	UTANFÖR HENS URSPRUNGSLAND	UTANFÖR HENS URSPRUNGSLAND	UTANFÖR HENS URSPRUNGSLAND	INOM URSPRUNGSLANDET
VARFÖR?	FLYR FRÅN FARA (KRIG, FÖRFÖLJELSE)	LÄMNA PÅ GRUND AV ANDRA ORSAKER	SKÄLEN ÄR FORTFARANDE OKLARA	FLYR FRÅN FARA (KRIG, FÖRFÖLJELSE)
ÅTERVÄN- DANDE?	RISKERAR ATT UTSÄTTAS FÖR FARA OM HEN	SKULLE KUNNA ÅTERVÄNDA (INGEN OMEDELBAR FARA)	BEROR PÅ BESLUTET I ASYLPROCESSEN	RISKERAR ATT UTSÄTTAS FÖR FARA OM HEN ÅTERVÄNDER
RÄTTIG- HETER?	KAN INTE SKICKAS TILLBAKA	BEROR PÅ MIGRATIONS- LAGSTIFTNING	BEROR PÅ BESLUTET I ASYLPROCESSEN	LOKALA LAGAR GÄLLER FORTFARANDE

STEG 2 - FAKTA SPELAR ROLL

Flyktingar, asylsökande och internflyktingar finns i alla världens länder. Att säkerställa hjälp och välkomna flyktingar är ett globalt ansvar som delas av många stater och organisationer. Det är därför viktigt att ha en **överblick över fakta om flyktingar globalt innan man sätter sig in i den lokala situationen**. Detta gör det möjligt för dina elever att bättre kunna relatera till temat.

Människor som tvingats fly finns överallt i världen, men är inte jämt fördelade över världens länder. Du kanske blir förvånad över det stora antal flyktingar som vissa länder och regioner fortsätter att ta emot trots få tillgångar, medan andra länder med långt färre flyktingar debatterar om de alls ska ge nödhjälp och internationellt skydd till flyktingar.

Objektiv information från pålitliga källor underlättar för elever att förstå flyktingars situation genom rätt perspektiv.

Det är därför viktigt att du använder **korrekt och uppdaterad data** om människor på flykt och att du presenterar detta på ett åldersanpassat sätt.

Datan som är inkluderad i UNHCR:s undervisningsmaterial har samlats ihop och verifierats av UNHCR och uppdateras regelbundet för att korrekt reflektera den globala situationen för människor på flykt.

Viktiga frågor att ha i åtanke när du undervisar om flyktingar

1. Var kommer flest människor på flykt från?
2. Vart tar de vägen?

VAR KOMMER FLYKTINGAR IFRÅN?

Antalet människor på flykt i världen idag saknar motstycke. Globalt har 110 miljoner människor tvingats fly – mer än dubbelt så många som för tio år sedan (45,2 miljoner år 2012). Detta är det högsta antalet människor på flykt sedan slutet av andra världskriget.

Hur blev det så?

Under 2020-talet har majoriteten av världens flyktingar kommit från endast ett fåtal länder som drabbats av konflikt eller våld i flera år eller decennium, inklusive Afghanistan, Centralafrikanska republiken, Demokratiska republiken Kongo, Ukraina, Irak, Syrien, Somalia, Sydsudan och Jemen. Mer än hälften av alla människor på flykt kommer från enbart tre länder: Syrien, Ukraina och Afghanistan.

Många av de "gamla" konflikterna är ännu inte lösta – de pågår fortfarande och kan ibland åter blossa upp, och då tvinga ytterligare fler människor på flykt. Utöver dessa långvariga konflikter har relativt nya konflikter tvingat många på flykt från länder såsom Myanmar, Venezuela och Ukraina.

Vad att ha i åtanke när man undervisar om var flyktingar kommer ifrån

När du undervisar om fakta kring flykt är det viktigt att du upplyser eleverna om:

Den **globala dimensionen** av människor på flykt och hur flyktingsituationen har utvecklats till den punkt där den är nu. Antalet människor på flykt i världen är på en historiskt hög nivå.

Den **relativt lilla grupp länder som de flesta flyktingar kommer ifrån** enligt den senaste statistiken.

VART TAR FLYKTINGAR VÄGEN?

I vissa värdländer finns det en bild av att de tar emot för många flyktingar och att det inte finns mer kapacitet att ta emot människor på flykt.

Däremot kan global statistik över flyktingar visa var de flesta flyktingar i världen befinner sig och **slå håll på myter** om flyktingar.

Här finns några grundläggande fakta som du kan hänvisa till för att sätta den globala flykting-situationen i perspektiv.

Fakta att ha i åtanke när du undervisar om vart flyktingar tar vägen

Majoriteten av människor som tvingats fly befinner sig fortfarande i hemlandet. De är internflyktingar och befinner sig inte i ett annat värdland. På senare år har antalet internflyktingar varit omkring dubbelt så många som antalet flyktingar.

Den överväldigande majoriteten av världens flyktingar befinner sig i låg- och medelinkomstländer, inte i höginkomstländer. Antalet flyktingar som befann sig i låg- och medelinkomstländer var 76% vid slutet av 2022.

De flesta flyktingar befinner sig i ett grannland. Majoriteten av flyktingar befinner sig i länder som gränsar till hemlandet. Många vill inte resa långt bort från hemlandet i förhoppningen om att de snart ska kunna återvända när situationen i hemlandet blir tillräckligt säkert. Många saknar också tillräckligt med resurser eller fysisk förmåga för att kunna resa på en farlig resväg till länder längre bort.

Gruppen asylsökande utgör enbart en liten andel av alla människor på flykt. Antalet personer som sökt asyl i ett annat land och vars ansökan inte än behandlats är en liten andel jämfört med antalet flyktingar och internflyktingar.

FLYKTINGAR I MITT LOKALSAMHÄLLE

Globala siffror över människor på flykt kan verka abstrakta för eleverna.

Det kan vara en idé att kolla upp siffror och fakta om flyktingar, asylsökande, internflyktingar och migranter i ert land eller region. Detta kan göra det enklare att relatera till temat.

Ha i åtanke att denna typ av data inte alltid finns tillgänglig. Se också till att datan du hittar är uppdaterad och tillförlitlig. **Granska källorna** för att identifiera vilka som delar statistik och påståenden om människor på flykt i ditt samhälle och varför de gör det.

Kolla också efter fakta såsom var flyktingar, asylsökande och migranter i ert samhälle kommer ifrån, vilken hjälp som finns tillgänglig och vart man kan söka asyl i närheten.

Exempel på pålitliga källor om människor på flykt kan vara myndigheten som sköter asylansökningar, relevanta ministerier och internationella organisationer såsom UNHCR och lokala myndigheter. Akademiker och icke-statliga organisationer kan också publicera relevant material.

Var särskilt försiktig med källor som inte enkelt kan verifieras såsom inlägg på sociala medier och andra resurser på nätet.

Fakta spelar roll: onlineresurser

För att lära dig mer om grundläggande terminologi, kolla på de korta animerade filmerna som förklarar de olika kategorierna.

<https://www.unhcr.org/neu/se/undervisning-om-flyktingar>

LEKTIONSPLANERING: Gör ett faktablad

När du förbereder dina lektioner kan det vara en bra idé att ha några viktiga siffror och fakta i bakhuvudet ifall eleverna har frågor. Det kan också vara användbart när ni diskuterar idéer och påståenden som kan innehålla faktafel.

Gör en lista över överraskande fakta

Innan du börjar med lektionsplaneringen kan du skriva upp de siffror och fakta som överraskade dig. Kika på den globala och nationella statistiken över antalet flyktingar, asylsökande, internflyktingar och statslösa personer. Kom ihåg definitionerna i Ord spelar roll-delen och kolla över siffrorna igen. Tänk över var personerna befinner sig, vart de har tagit sig till och vilka rättigheter de har. Kom någon av siffrorna som en överraskning för dig?

Gör en lista över möjliga missförstånd och fördomar

Gör sedan en lista över fakta och statistik som du tror dina elever kan ha missförstått. Hur många flyktingar tror de finns i världen? Vart tror de att de flesta flyktingar kommer ifrån? Var tror de att de tar vägen?

Fundera på hur du kan introducera faktabaserat lärande om temat i din lektionsplanering. Notera vilka fördomar eller missförstånd som motbevisas av statistik och fakta. Överskattar eller underskattar eleverna antalet? Har de någon kunskap om länderna som människor på flykt flyr ifrån? Vet de vilka rättigheter människor på flykt har?

STEG 3 - BERÄTTELSE SPELAR ROLL

Skärmdump från [Omars berättelse](#) från UNHCR:s undervisningsmaterial.
© 2017 UNHCR/Daniel Demoustier

Ord, fakta och statistik är ofta inte tillräckliga för att kunna förstå erfarenheterna som människor på flykt upplevt och upplever. Vi rekommenderar därför att **inkludera minst ett fåtal berättelser från flyktingar själva** i lektionsplaneringen.

Vad du ska ta hänsyn till när du väljer ut berättelser för dina lektioner

Granska dina källor

När du letar efter och väljer videor, artiklar och annat material, se till att vara källkritisk och använd bara berättelser som är genuina och som kommer från pålitliga källor.

Använd enbart åldersanpassat material

Var noggrann med vilket material du presenterar för eleverna. Resurserna ska alltid vara åldersanpassade. Se till att inte visa eller beskriva situationer som kan skapa oro eller ångest bland yngre elever.

Anpassa komplexiteten efter målgruppen

Se till att berättelserna inte är för komplexa för den åldersgrupp du undervisar. En bra metod är att dela berättelser som eleverna kan relatera till antingen på grund av att karaktärerna är samma ålder eller att de har samma intressen.

Kolla copyright

Visst material kan ha strikta copyright-regler och kan inte användas som undervisningsmaterial. Kolla upp detta för att säkerställa att materialet du tänkt visa kan användas som undervisningsmaterial.

Försök att använda berättelser som belyser följande teman

Skälen till att människor flyr och vilka faror de stötte på i hemlandet när de bestämde sig för att fly. Var det krig? Var de förföljda? Var det våldsamt?

Resan till säkerhet. Att lämna sitt hem och ta sig till säkerhet, eller till en säkrare plats i ett annat land, kan vara fullt av faror. Hur resor människor när de flyr? Gick de eller tog de bilen? Betalade de en smugglare för att komma ut ur landet när det inte fanns någon annan utväg? Hur överlevde de resan? Hur mår de?

Ankomst till värdlandet. När resan tagit slut och de har kommit fram till det nya landet eller området möter många flyktingar, asylsökande och internflyktingar osäkerhet inför framtiden. Många möter utmaningar när de försöker bygga upp en ny vardag. De måste vänja sig vid ett nytt språk, kultur och normer. Hur bor de nu? Vad känner de inför deras nya samhälle?

Berättelser spelar roll: onlinematerial

För inspiration gällande flyktingars berättelser kan du kolla igenom videomaterialet på [UNHCR:s webbsida för Undervisning om flyktingar](https://www.unhcr.org/teaching-about-refugees/) och UNHCR:s globala och regionala YouTube-kanaler:

<https://www.youtube.com/@UNHCR>

<https://www.youtube.com/@unhcr-nordic-baltic>

Om du inte har tid att kolla igenom alla resurser föreslår vi att du använder videorna för olika åldersgrupper som finns på UNHCR:s webbsida för Undervisning om flyktingar.

STEG 4 - UNDERVISA MED FLYKTINGAR

Till följd av den globala flyktingkrisen välkomnar fler och fler lärare och skolor flyktingar till sina klassrum. Att undervisa elever med flyktingbakgrund innebär ofta nya och unika utmaningar för lärare. Ha dessa utmaningar i åtanke när du undervisar elever med flyktingbakgrund, vilken årskurs de än är i.

Utmaningar med att betygsätta. Många barn och ungdomar som varit på flykt har missat delar av sin utbildning under flyktvägen. Vissa kanske inte har gått i skolan på många år, om alls.

Att göra en grundläggande utvärdering av elevens läs- och skrivförmåga och kunskap i matematik och andra kärnämnen kommer att underlätta för skolan att placera eleven i rätt årskurs. Genom en utvärdering blir det också möjligt att bedöma om eleven har behov av särskilt stöd. Läs- och skrivförmåga kan också vara en utmaning om eleven lärt sig att läsa och skriva på ett annat skriftspråk.

Se till att du får veta så mycket som möjligt om de elever med flyktingbakgrund som kan komma att bli del av din klass. Om möjligt, läs igenom informationen skolan har tillgång till om eleven och diskutera på ett lämpligt vis inom skolan. Följ alltid skolans protokoll och utvärderingar gällande placering av eleven.

Språkliga utmaningar. De flesta elever med flyktingbakgrund kommer att behöva lära sig värdlandets lokala språk innan de kan börja delta i undervisning i det nya landet. I många länder och regioner där det finns språkhinder erbjuder skolor intensiv språkundervisning för eleverna innan de placeras i reguljära klasser.

Dessa lektioner kan ges av specialiserade lärare genom icke-formell utbildning, men ofta börjar elever med flyktingbakgrund i separata "välkomstklasser".

Oavsett om eleverna börjar i en "välkomstklass" eller annan språkundervisning kommer de så småningom att anslutas till en reguljär klass. Där kommer de att möta vissa utmaningar då de fortfarande håller på att bygga upp sin kunskap av språket.

Det är viktigt för lärare som undervisar elever med flyktingbakgrund att ha grundläggande kunskap om språkinläring. Att lära sig ett språk tillräckligt bra för att kunna undervisas

på det språket kan ta lång tid. Det är viktigt att kunna känna igen skillnaden mellan de elever som verkar förstå och de som verkligen förstår vad du undervisar. Det kan vara användbart att introducera undervisningssätt som utvärderar elevers djupare förståelse av ett ämne.

Utmaningen att vänja sig vid en ny miljö.

Kom ihåg att elever med flyktningbakgrund kan komma från länder med en annorlunda kultur i skolan med annat schema, läroplan, normer och metoder för inläring och utvärdering. Det är viktigt att ta hänsyn till detta när eleverna utvärderas och ansluts till introduktionsklasser och reguljära klasser.

Det går att undvika många missförstånd genom att ge elever med flyktningbakgrund så mycket information som möjligt om skollivet och att organisera aktiviteter för hela skolan som syftar till att välkomna nya elever. Till exempel kan eleverna gemensamt skapa "guider" till de nya eleverna, delta i aktiviteter som ger eleverna möjlighet att lära sig varandras namn på olika språk, och skapa möjligheter för att mötas i miljöer utanför skolan. Att involvera föräldrar och syskon i den här processen kan vara en bra idé om de är villiga att delta i skolaktiviteter.

Utmaningar med stress och psykisk hälsa.

Många elever med flyktningbakgrund har varit med om svåra erfarenheter. De kan ha utsatts för våld eller övergrepp i hemlandet. Många har upplevt en svår och krävande resa för att ta sig till ett säkert land, ofta i händerna på smugglare och med deras liv som insats. Detta kan leda till svår stress eller psykisk störning, såsom Post-traumatiskt stressyndrom (PTSD).

En källa till stress som ofta glöms bort är barns och ungdomars boendesituation efter att de kommit till ett nytt land. Många tillbringar mycket tid på ankomstboenden för asylsökande där boendesituationen kan vara tuff. Ofta lever de som bor där mycket tätt inpå varandra med begränsat privat utrymme och ofta få ställen för att studera eller göra läxor. Många elever som tvingats fly lever med få resurser. Detta kan leda till frustration, irritation och – i värsta fall – våld och övergrepp.

Sådana erfarenheter kan allvarligt störa barns och ungdomars inlärningsförmåga. Om de lider av stress eller psykisk ohälsa har de ofta inte möjlighet att fokusera på vad de måste lära sig. Deras beteende kan också negativt påverka inlärningsmiljön i klassrummet och störa andra elevers möjlighet att lära sig.

Som lärare måste du självklart lämna behandlingen av barns och ungdomars stress eller trauma till hälso- och sjukvårdspersonal. Lärare är inte kuratorer. Det kan däremot hjälpa att ha grundläggande kunskap om möjliga symtom på stress eller trauma. Det kan hjälpa dig att ta välgrundade beslut om ifall det är lämpligt att kolla efter stödinsatser.

Många av de psykiska problem som elever som har tvingats fly upplever förbättras när de kommer in i en säker och konstruktiv inlärmingsmiljö. Men du måste vara beredd på att ingripa när problem dyker upp.

Hur du kan hantera utmaningar som uppstår i klassrummet

Under terminen är det viktigt att du följer de riktlinjer och möjligheter för återkoppling som finns. Om det finns skäl för det kan du samla skolledningen för att anpassa undervisningen för elever med flyktningbakgrund. Detta kommer att bidra till att förbättra möjligheterna för elever med flyktningbakgrund att göra akademiska framsteg.

Undervisa med flyktingar: onlineresurser

För att avsluta detta kapitel, kolla igenom delen av webbsidan för Undervisning om flyktingar som handlar om inkludering av flyktingar i klassrummet.

Läs igenom UNHCR:s handbok om språkinläring för att lära dig mer om vad du kan förvänta dig av elever som tvingats fly.

Läs även igenom handboken för lärare om stress och trauma.

<https://www.unhcr.org/neu/se/undervisning-om-flyktingar>

I aktivitetsguiderna för de olika åldersgrupperna finns metoder för att bygga broar mellan kulturer och välkomna nyanlända elever till er skola.

Om du inte har tid att leta efter ytterligare material kan du använda dig av de videor och resurser som finns för varje åldersgrupp på webbsidan.

STEG 5 - LEKTIONSPLANERING

Matcha lektionsplaneringen med läroplanen

När du planerar din lektion är det viktigt att du inte kommer för långt ifrån läroplanen och de ämnen du förväntas undervisa i. Resurserna som finns i UNHCR:s Undervisning om flyktingar är skapade för att kunna användas på ett flexibelt sätt som kan anpassas till olika lektioner.

Skapa en skräddarsydd resurskatalog

Vi uppmuntrar dig att inte enbart hålla dig till resurserna i UNHCR:s Undervisning om flyktingar i din lektionsplanering.

Lärare är mycket kreativa och vet hur man bäst anpassar ett ämne till klassen man undervisar. Lärare borde kombinera de resurser som finns tillgängliga om ämnen som flyktingar, asyl och migration så länge som allt material är korrekt, faktabaserat och åldersanpassat.

För att hjälpa dig i din lektionsplanering har vi inkluderat en mall för lektionsplanering i Word-format. Ladda ner mallen om du tror den kan vara användbar. Justera den för att anpassa den till dina lektioner

Mallen finns tillgänglig att ladda ner på webbsidan för Undervisning om flyktingar. Notera att du kan justera den som du vill (den finns inga begränsningar med copyright).

STEG 6 - ENGAGERA ER

Många skolor har en tradition av att hjälpa till i lokalsamhället och att bidra till välgörenhet. Att hjälpa flyktingar i ert lokalsamhälle kan vara ett bra sätt att engagera elever, deras föräldrar och andra att bidra till lokala initiativ. Dessa initiativ kan sedan länkas till aktiviteter i undervisningen om flyktingar.

Agera lokalt

Innan du och dina elever börjar engagera er rekommenderar vi att ni kontaktar lokala organisationer som drivs av människor med flyktningbakgrund eller som stödjer flyktingar i lokalsamhället. De kan berätta mer om vilka behov som finns i området och hur ni bäst kan engagera er för att möta dessa behov. På så sätt undviker ni att engagera er på sätt som kanske är mindre effektiva.

Ni skulle kunna börja med att kolla om det finns några asylboenden i närheten eller om det finns språkklasser eller idrottsföreningar för flyktingar. Fråga de som jobbar eller bor där om de skulle vilja samarbeta med er och ert initiativ.

Tänk åldersanpassat

Se till att ni alltid jobbar på ett åldersanpassat sätt och på ett sätt som gagnar både eleverna och de människor med flyktningbakgrund som ni jobbar med.

Engagera er för att hjälpa flyktingar: onlineresurser

Du kan hitta inspiration för aktiviteter i aktivitetsguiden som finns i olika versioner för olika åldersgrupper på webbsidan Undervisning om flyktingar.

<https://www.unhcr.org/neu/se/undervisning-om-flyktingar>

För mer information om individer och organisationer som hjälper flyktingar och andra människor på flykt kan ni kolla på den animerade filmen "Vem hjälper flyktingar?" på webbsidan för Undervisning om flyktingar.

HANDBOK FÖR LÄRARE

Teaching About Refugees

© 2023 UNHCR

Alla rättigheter förbehålls. Kopiering, översättning och användning i undervisningssyfte är tillåtet förutsatt att UNHCR uppges som källa.

Skapad av:
UNHCR
94 rue de Montbrillant
1201 Genève, Schweiz
smets@unhcr.org

Denna handbok är del av UNHCR:s webbsida Undervisning om flyktingar:
<https://www.unhcr.org/teaching-about-refugees.html>

Handboken för lärare har skapats av Frederik Smets.

Resurserna i Undervisning om flyktingar har skapats av Mialy Dermish och Frederik Smets

Illustrationer av Beyond Refuge CIC

Videoberättelser skapade av
Daniel Demoustier och Frederik Smets

